

CD KLASSIEK

**Codex van Chantilly
Anoniem**

Het Ferrara Ensemble onder de leiding van luitvirtuoos Crawford Young stelde een box cd's samen met muziek uit een beroemd handschrift, de Chantillycodex van omstreeks 1390. De rijkdom en standing van Avignon ten tijde van het verblijf van de pausen aldaar (1309-1377) moet ongemeen groot zijn geweest. De allerbeste musici en componisten clusterden er samen, wat leidde tot een explosie van creatief geweld.

In de muziek toonde zich toen een buitengewone inventiviteit. Er werd gespeeld met metrum en toonschema's en de grenzen van de muzikale traditie werden opgezocht en zo mogelijk verlegd. Dat merken we aan de abstracte klankvervlochteningen, de gewaagde dissonanties en aan de nerveuze ritmiek. Al moet gezegd worden dat een aantal fitnesses voor ons, gewone muzikkliefhebbers, verborgen blijft omdat ze alleen maar te genieten zijn voor de zangers of instrumentisten, die op de partituur kunnen zien waar de meest in-

gewikkelde kruispunten van de verschillende stemmen virtuoos bijeenkomen.

De typische naam die voor deze stijl opduikt is *ars subtilior* (de meer subtiele kunst), maar ook in het uitstekende boekje bij de cd voel je op je klompen aan hoe moeilijk het blijft dat begrip uit te leggen. Veel beter is het aan dergelijke termen niet te denken en je meteen onder te dompelen in een wereld van hoofse liefde waarin de vervulling van het verlangen iets van langere duur is.

Nicoletta Gossen merkt op dat in veel van die liederen de voorwaardelijke wijs opduikt: „Als Alexander en Hector leefden”, „Als Zefyr, Febus en hun nageslacht zouden instemmen met”, „als hertog Jean de Berry niet zo nobel zou zijn”. Een 'als' die een zekere afstand inbouwt ten aanzien van de feitelijke werkelijkheid – betrokken hertog Jean, broer van Filips de Stoute, was weliswaar een edel kunstminnaar, maar evenzeer een wrede man – wat in bepaalde gevallen de kans biedt een prik uit te delen. Subtieler kan het niet.

De opnames werden al een tijdje geleden ingeblikt, maar deze nieuwe persing is puntgaaf en de afwerking en presentatie zijn absoluut perfect. (JC)

Figures of Harmony. Songs of Codex Chantilly circa 1390, 4 cd's in box, door het Ferrara Ensemble onder de leiding van Crawford Young, Arcana (distributie Outhere Music), A382, 29 euro.

CD POP & ROCK

**Groots zonder bombast
Ozark Henry**

En ijle, kabbelende dialoog tussen dwarsfluiten, een zalvend antwoord van de violen. De eerste noten van *Paramount*, het nieuwe album van rockartiest Ozark Henry, zouden de aanzet kunnen zijn van een symfonisch werk van componist Claude Debussy. Waarna de hoogst herkenbare stem van de muzikant opduikt en een bijzondere ontdekkingstocht begint op de grens van pop en rock, filmmuziek en klassiek.

Piet Goddaer, die al jaren de artiestennaam Ozark Henry gebruikt, liet veertien eigen num-

mers evenals *We Can Be Heroes* van David Bowie herwerken door de Brusselse componist Arnould Massart en nam ze op met het Nationaal Orkest van België. Naar eigen zeggen ontdekte hij tijdens een samenwerking naar aanleiding van de 75ste verjaardag van het orkest dat zijn muziek zich goed leent tot een symfonische aanpak.

Goddaer wilde dat de combinatie van de diverse instrumenten en van zijn (versterkte) stem perfect zou klinken op plaat. Dat bleek mogelijk door een nieuw formaat om muziek te mastern, waarbij gebruik wordt gemaakt van negen kanalen. Ook met een reguliere geluidsinstallatie blijkt *Paramount* echter een prachtig werkstuk, groots en meeslepend maar allesbehalve bombastisch. (JVH)

Ozark Henry & het Nationaal Orkest van België, *Paramount*, Sony, 8875049482, 19 euro.

BOEK SAMENLEVING

**Dialogo of kleurrijk
René Stockman**

In zijn jongste boek, *Christelijke Identiteit. Een utopie?* analyseert René Stockman, generale overste van de broeders van liefde, het huidige tijds kader en probeert hij een ideaal beeld te schetsen van een christelijk geïnspireerde zorginstelling en een katholieke school. Vervolgens toetst hij dat

beeld aan de werkelijkheid en gaat hij na wat haalbaar is.

In Vlaamse katholieke scholen en zorginstellingen ligt de nadruk op kwaliteit en begeleiding. De meeste instellingen halen hun legitimiteit uitsluitend uit hun seculiere opdracht. Alle aandacht gaat naar professionele zorg, onderwijsverstrekking en begeleiding. Maar wat heeft dat met de christelijke identiteit te maken, vraagt broeder Stockman zich af. Is er ruimte voor caritas in de ruime betekenis van het woord in de talrijke instellingen die het ooit kerkelijke Vlaanderen tekenden?

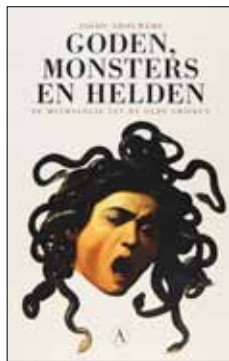
Wat is er nog nodig om te kunnen spreken van een 'christelijk geïnspireerde zorginstelling' en een 'katholieke school'? Broeder Stockman grijpt in zijn analyse terug naar de grote teksten van het katholieke leer gezag om de identiteit van instellingen te toetsen. De auteur verstopt zijn overtuiging niet en legt de lat, tegen de stroom in, hoog. Toch pro-

beert hij zich niet te laten vangen door louter theoretisch te denken. Zo geeft hij bijvoorbeeld het concept dialoogschool alle kansen. Een kleurrijke school met een waaier aan identiteiten ziet hij dan weer als een gevaar.

Broeder Stockman: „We geloven dat zorg en onderwijs, ontwikkeld vanuit een waardenpalet dat wortelt in het evangelie een meerwaarde kunnen hebben. Als die inzet het katholieke concept niet dient, dient het tot niets.” Een boek als een steen in de kikkerpoel. (EDS)

René Stockman, *Christelijke identiteit. Een utopie?*, Pelckmans, Kapellen, 2015, 192 blz., 18,50 euro, ISBN 978 90 2898 196 6.

BOEK CULTUUR

**Pantheon van goden
Josho Brouwers**

Het complex van Oedipus, de kwelling van Tantalus, de hiel van Achilles, de ogen van Argus. Iedereen kent ze. Maar waar komen ze vandaan? Uit de oude

Griekse cultuur. De verhalen van de oude Grieken inspireren en boeien nog steeds, in het bijzonder de mythen.

Josho Brouwers leidt de lezer binnen in het Griekse pantheon, het geheel van goden en halfgoden. Brouwers promoveerde in 2010 op de oorlogvoering in het oude Griekenland. Thans is hij redacteur van de tijdschriften *Ancient Warfare* en *Ancient History Magazine*.

Er zijn andere publicaties over de Griekse mythen, maar dit boek gaat verder. Bekende zowel als onbekende teksten worden helder naverteld, bronnen en invloeden worden genoemd en de lezer krijgt een overzicht van de godsdienst en geschiedenis van het oude Griekenland.

De mythen worden chronologisch behandeld, van het ont-

staan van de wereld en de eerste goden tot de opkomst van het Olympisch pantheon van Zeus. De grote finale is de Trojaanse Oorlog. Bronnen zijn niet enkel de beroemde teksten van Homerus, maar ook veel andere gedichten en verhalen. Dit veelzijdige handboek bevat handzame indexen, zodat iedere lezer kan vinden wat hij zoekt. (EDS)

Josho Brouwers, *Goden, monsters en helden. De mythologie van de oude Grieken*, Athenaeum-Polak & van Genneep, Amsterdam, 2014, 200 blz., ISBN 978 90 2530 252 8.

BOEK SPIRITUALITEIT

**Leerschool van lijden
Verhelst & Ducrocq**

Thierry Verhelst (1942-2013) was in Vlaanderen vooral bekend als stafmedewerker van Broederlijk Delen, expert in volkenrecht en ontwikkelings-samenwerking. Hij was medestichter van de opleiding intercultureel management CIMIC (Thomas More-Mechelen). Op latere leeftijd werd deze Franstalige Gentenaar, die zich thuis voelde in beide taalgemeenschappen, orthodox priester en begeleidde hij een kleine parochie in Lillois (Waals-Brabant).

In 2011 werd bij hem de ziekte ALS vastgesteld, Amyotrofe La-

terale Sclerose, een progressieve verlamming van ledematen en spieren. Sinds die diagnose hield Verhelst een spiritueel dagboek bij waarin de rode draad is: „De ziekte is in mij, maar ik ben niet in de ziekte.” Hij belandde uiteindelijk in een rolstoel, verloor het vermogen tot spreken en schrijven en overleed op 25 april 2013.

De Franse schrijfster en journaliste Anne Ducrocq publiceerde diverse boeken over spiritualiteit. Ze leerde Thierry Verhelst kennen en werd getroffen door diens houding tegenover leven en dood. In het boek dat ze na Verhelsts dood schreef, bewerkt ze interviews met hem en veel fragmenten van zijn dagboeken en intieme geschriften. De actieve levensfase van Verhelst blijft wat onderbelicht.

Het boek is Verhelsts spiritueel testament. Terwijl hij worstelt met aftakeling en pijn beschouwt hij de ziekte evenzeer als een 'kans', een 'leerschool', een andere 'ontdekkingstocht'. Dat rijmt Ducrocq aan Verhelst diep gewortelde christelijke geloof. Een van de laatste verstaanbare dingen die hij, daags voor zijn dood, zegt, is: „Origines, derde eeuw”, een verwijzing naar

de kerkvader die het heeft over de verlossing aan het einde.

Kenners van de christelijke spiritualiteit zullen wellicht een band leggen met het spirituele dagboek van Theresia van Lisieux die ook terminaal ziek was. Net als dat dagboek strijken Verhelsts uitspraken tegen de haren in. Zijn reactie op het voorstel van artsen om naar palliatieve zorgen te gaan, is het vreugdevolle Halleluja. De laatste zelf genoteerde aantekening in het dagboek is een verwijzing naar de drie koningen die wierook, goud en mirre meebrachten, met het mirre dat verwijst naar de balseming van een dode. (EDS)

Thierry Verhelst & Anne Ducrocq, *Als ik zwak ben, ben ik sterk. Rechtop in de beproeving*, Halewijn, Antwerpen, 2015, 256 blz., 17,95 euro, ISBN 978 90 8528 308 9.